

УДК 369.011.1

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi51.371>

Карпенко О. Г.,
 orcid.org/0000-0002-6715-2899
 Івженко І. Б.,
 orcid.org/0000-0003-2224-3292

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАРОДЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

У статті проаналізовано основні складові змісту таких понять, як «соціальна робота», «зміст соціальної роботи», «структура соціальної роботи», «професійна соціальна робота»; представлено умови формування соціальної роботи як професії; розкрито теоретичні аспекти становлення та розвитку соціальної роботи як науки в Україні.

Визначено, що соціальна робота може розглядатися як своєрідна модель соціальної допомоги, яку суспільство реалізує в конкретний історичний період згідно з особливостями соціальної політики держави, соціально-політичного розвитку, національно-культурного надбання.

У статті за результатами узагальненого аналізу педагогічних, психологічних, соціологічних досліджень розкрито наукові принципи становлення соціальної роботи як професії; визначено наукову сутність понять: «зміст соціальної роботи», «професійна діяльність», «соціальний працівник»; з'ясовано сучасний рівень соціальної роботи як науки та практичної діяльності.

Розкрито та проаналізовано теоретичні передумови становлення та розвитку професійної соціальної роботи. Розглянуто мету, завдання, елементи процесів наукового пізнання професійної соціальної роботи. Визначено та показано соціально-економічні чинники, які сприяли виникненню та розвитку соціальної роботи як науки та професійної діяльності.

Висвітлено передумови соціальної роботи як професійної діяльності в Україні та процес її наукового становлення. Проаналізовано основні сучасні наукові підходи соціальної роботи, описано систему соціального забезпечення у практичній діяльності соціальних працівників.

Зроблено висновки, що ефективність та доцільність професійної соціальної роботи можливі за умови відповідних соціальних та економічних змін, а це в свою чергу потребує від суспільства готовності.

Ключові слова: соціальна робота, зміст соціальної роботи, структура соціальної роботи, предмет соціальної роботи, професійна діяльність.

Постановка проблеми. Соціальна робота як суспільне явище є своєрідною моделлю соціальної допомоги, яку суспільство реалізує в конкретний історичний період згідно з особливостями соціальної політики держави, соціально-політичного розвитку, національно-культурного надбання. Соціальна робота – діяльність, яка вимагає не лише управлінського професіоналізму, педагогічних, юридичних і психологічних знань, вивчення соціальної філософії та етики, а й високих моральних якостей, які не дозволяють піддаватися спокусі маніпулювати людьми [22] у корисливих цілях.

Сучасне українське суспільство не може взяти за основу жодної із моделей організації соціальної роботи, що ефективно діють в інших країнах, але воно не може і залишити незмінними ті засоби соціального захисту і підтримки, що склалися за останні 70 років. В Україні поступово формується свій специфічний механізм

*© Карпенко О. Г.

*© Івженко І. Б.

підтримки населення, що визначається багатьма факторами, зокрема, станом економічного розвитку країни в цілому й окремих її регіонів, наявністю полікультурного середовища перебування, посиленням соціальної диференціації тощо.

У цих умовах, як ніколи, зростає значущість соціальної роботи як соціального механізму підтримки життєвих сил людей нового ХХІ століття, що усвідомлюються суб'єктом соціальної роботи на різних рівнях.

Аналіз досліджень. Аналіз вітчизняної та зарубіжної наукової літератури з проблем соціальної роботи (А. Капська, Л. Коваль, В. Курбатов,

Т. Лях, І. Мигович, С. Хаченко, Є. Холостова та ін.) засвідчує, що для вчених низка питань були і є новими, оскільки цій галузі на кінець ХХ ст. приділялася недостатня увага, вона була обмежена внутрішньою соціально-економічною політикою держави та радянської ідеології.

Мета статті – з'ясувати та розкрити суть деяких аспектів становлення та розвитку соціальної роботи, виявити та узагальнити історичні передумови розвитку соціальної роботи як професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу. В Україні за останні 20 років відбулися яскраво виражені зміни, що призвели до зміни традиційних прийомів соціального регулювання і взаємодії, поведінки людей [3]. Ці модифікації викликали необхідність перегляду не лише соціальної політики, але й теоретичних обґрунтувань, що стали підґрунтям для осмислення того, що відбувається з людиною, громадою, суспільством, яка логіка зміни подій який може бути механізм самозахисту і соціальної підтримки людей.

У сучасних умовах, у період становлення в Україні соціальної роботи як самостійної професійної діяльності, труднощі, що з'являються при використанні теорій соціальної роботи на практиці, мають, на наш погляд, суб'єктивні й об'єктивні причини [8, с. 21].

Для успішної діяльності необхідно здійснювати цілеспрямовану напружену роботу, а соціальний працівник повинен враховувати вплив мікро– та макросоціуму. Під *мікросоціумом* мається на увазі найближче оточення людини – родина, близькі, знайомі, під *макросоціумом* – суспільство. Соціальне мікросередовище є найважливішим чинником і оптимальною умовою становлення й розвитку особистості. У ньому закладено сили, які не дозволяють негативним тенденціям впливати на людину. Педагогічно орієнтована інфраструктура мікросоціуму допускає свідому і розумну участь усіх соціальних структур держави, різних громадських організацій і установ у соціальній підтримці та наданні соціальної допомоги малозабезпеченим категоріям населення [8, с. 14].

За своєю природою соціальна робота, характеристикою якої є інтегративність, не може спиратися на одну якусь теорію, модель практики або виходити з неї. Різноманітні форми соціальної роботи мов би проходять «крізь» усі теорії, представляють собою комплексні конструкції різних моделей практики соціальної роботи. Збалансованість усіх компонентів конкретного виду соціальної діяльності, міра, до якої вони поширюються на інші сфери соціальної практики, їхня важливість для всіх суб'єктів цієї діяльності – є однією з умов, яким повинна відповідати або завдяки яким перевірятися будь-яка теорія, використана в практиці соціальної роботи. Так, зокрема, якщо опис і пояснення, що вміщуються у визначеній теорії, допомагають зрозуміти виявлені обставини, що обумовлюють ті або інші соціальні проблеми, то ця теорія є адекватною для даної форми практичної соціальної роботи [17, с. 32–33].

Виходячи із такої багатоаспектності соціальної роботи, вважаємо за необхідне визначити місце і роль соціальної роботи в суспільстві, яке реформується і яке поступово переключається від стратегії соціальної політики до практичних дій, спрямованих на користь людини. При цьому постала потреба дати наукове

обґрунтування низки категорій, які відображають різні аспекти соціальної роботи: *предмета, об'єкта, принципів і методів, змісту, структури*.

Розглядаючи *зміст і структуру соціальної роботи*, підтримуючи тезу А. Капської, слід зробити акцент на тому, що вона є самостійним багатогранним видом діяльності. При цьому, варто виходити, з одного боку із загальноприйнятого філософського і психологічного а з другого боку, враховувати специфіку і фактори, що характеризують об'єкт, який ми вивчаємо тлумачення діяльності [16, с. 33].

Загалом можна сприйняти загальне філософське визначення Л. Буєвої щодо діяльності як способу існування та розвитку суспільства і людини, всебічного процесу перетворення нею навколишньої природної і соціальної реальності, включаючи її саму згідно потребам, цілям і завданням [3]. Серед основних ознак діяльності автор називає цілеспрямованість, перетворювальний і творчий характер, предметність, детермінованість суспільними умовами, обмін діяльністю, спілкування індивідів.

Водночас один із дослідників даної проблеми М. Каган [6] розкриває морфологію діяльності і виокремлює такі її види: перетворювальна, ціннісно-орієнтаційна, комунікативна. Окрім того, вчений називає «...основні елементи діяльності: суб'єкт, котрий спрямовує свою активність на об'єкт чи інші суб'єкти; об'єкт, на котрий спрямована ця активність, яка проявляється в суб'єктній комунікативній взаємодії з іншими» [18, с. 17].

Психологічний фундамент діяльності досить переконливо розкрито в працях І. Мигович [15], де автор розглядає дії як процеси, що підпорядковані усвідомленим потребам і цілям. Причому в його характеристиках простежуються психологічні і соціальні причини частого неспівпадання суспільного й особистісного смислдіяльності, «... подається структура людської діяльності, яка включає окремі (особливі) види діяльності – за критерієм мотивів, які їх спонукають, а також дії-процеси, що підпорядковуються усвідомленим цілям. Такі окремі складові діяльності утворюють макроструктуру» [там само, с. 109].

Прийнятною є думка Б. Ананьева про те, що «...діяльність має багаторівневий характер: по-перше, цілісної діяльності, як системи програм, операцій і засобів виробництва матеріальних і цінностей суспільства; по-друге, окремої дії, що включає мету, мотиви її окреслення і способу досягнення; по-третє, макрорухів, завдяки опредмеченню і побудови програми будуються дії; по-четверте, мікрорухів, із яких будуються макрорухи» [1].

Виходячи з цього, можна розглядати діяльність фахівців соціальної роботи «...як інтеграцію конкретних процедур і операцій: *соціальна* (за цілями, завданнями, змістом), *психолого-педагогічна* (за формою), *організаторська* (за функціями), *професійна* (за зв'язками і впливом на об'єкт). Це, на нашу думку, дозволяє говорити про наявність *структури діяльності*, яка є досить складною і багатокомпонентною» [18, с. 18].

Але при цьому, слід сказати, що в кожній структурі діяльності доцільно бачити, чим одна діяльність відрізняється від іншої, оскільки, як стверджує О. Леонтєв, «...всі види діяльності, в які включаються люди і в яких вони починають працювати як професіонали, можуть бути поділені на групи на основі визначення головного об'єкта діяльності: природа, техніка, люди, знакові системи, художні образи» [9, с. 101].

Різномасштабність соціальної роботи як діяльності з надання допомоги людині, сім'ї, групі людей, які перебувають складній життєвій ситуації, консультування й обслуговування, засвідчують реальні можливості суспільства і держави щодо соціального захисту населення.

При цьому доцільно, перш за все, визначити *предмет соціальної роботи*. Це цілком закономірно, оскільки «...статус соціальної роботи як самостійної науки може бути

доведеним, якщо буде визначена галузь явищ, які вона в основному вивчає, і доведено, що ця галузь іншими науками не вивчається» [18, с. 18].

Водночас визначення предмета дослідження дозволяє окреслити методи наукового аналізу. Зважаючи на різні підходи до визначення предмета соціальної роботи, доцільно сказати, що науковці акцентують увагу на різних аспектах зв'язків у соціальному середовищі. Хоча при цьому в науковій літературі до кінця 90-х років ми не могли виявити прояву системно-інтегративного підходу.

Так, наприклад, І. Мигович «предметом соціальної роботи називає професійну діяльність соціальних інститутів, державних і недержавних організацій, груп та окремих індивідів, що пов'язана з наданням допомоги особам чи групам людей щодо їх соціалізації, особливості впливу соціальних явищ, процесів та відносин на соціальне функціонування означених груп людей чи осіб» [15].

На відміну від досить наближеного розуміння предмета соціальної роботи у попередніх авторів дещо інше визначення цього поняття є у Г. Бернера і Л. Юнссона, котрі предметом соціальної роботи вважають одну із форм діяльності спрямованої на досягнення індивідуальних чи суспільних змін [2, с. 38]. Причому автори привертають увагу до двох напрямів у діяльності соціального працівника – психосоціального та структурного (досягнення змін).

Своєрідне бачення предмета соціальної роботи і в цілому її статусу (як науки і професії) пропонує Р. Рамзей [19], зокрема у схемі цілісної глобальної моделі соціальної роботи. Безперечно, потреба в необхідності «...розвитку методології соціальної роботи викликана необхідністю подолання вузькоспеціалізованого вивчення проблем, пов'язаних із соціальною корекцією і реабілітацією особистості, а також інтеграцією епізодичних, недостатньо між собою пов'язаних соціальних гарантій, уявлень про соціальний захист, соціальну допомогу і милосердя.

Беручи до уваги сучасний стан розробки питання про предмет соціальної роботи, це поняття можна тлумачити «...як закономірності сприяння становленню і реалізації сил індивідуальної і соціальної суб'єктності людини, а також виявлення й актуалізація життєвих сил та способів їх ефективного функціонування і відновлення» [18, с. 19].

І якщо соціальна робота розглядається як діяльність, то предмет соціальної роботи уточнює сутність цієї діяльності. До того ж не можна не брати до уваги той факт, що «...предмет соціальної роботи, як і предмет будь-якої науки, змінюється у процесі розвитку і теорії, і практики в цілому. Запропоноване визначення предмета хоч і є досить широким, але воно водночас є й досить узагальненим. Це є необхідною умовою для подальшої організації діяльності, яка реалізується через форми професійної і непрофесійної роботи (одночасно, паралельно чи у взаємодії)» [там само].

Серед низки визначень суті поняття «соціальна робота» переконливим є смислово-цільове визначення, запропоноване А. Капською та І. Миговичем: «...соціальна робота – це створення і дотримання умов правового, гідного, комфортного існування Людини як соціального суб'єкта» [там само, с. 20].

Виходячи із такого широкого обсягу тлумачень і зважаючи на головну мету соціальної роботи, пропонуємо розглядати поняття у вузькому і широкому розумінні цього виду діяльності. На нашу думку, у широкому розумінні соціальна робота – «...це вплив громадськості, професіоналів, індивідів на соціальне облаштування суспільства завдяки формуванню і реалізації державної соціальної політики, спрямованої на створення сприятливих умов для життєдіяльності кожної людини, її сім'ї, громади. У більш вузькому, соціальна робота – це професійна діяльність, що здійснюється професійно підготовленими спеціалістами та їхніми помічниками і спрямована на надання індивідуальної допомоги людині, сім'ї чи групі осіб, котрі попали у скрутну для них ситуацію, шляхом інформування, консультування,

безпосередньої натуральної і фінансової допомоги, соціальної реадaptaції, догляду та обслуговування хворих і одиноких, надання психологічної і педагогічної підтримки та орієнтація тих, хто потребує допомоги, на власну активність у вирішенні складних проблем» [там само, с. 21].

Висновки. Таким чином, характеристика та аналіз основних положень соціальної роботи дозволяє зробити висновки, що реалізація завдань на кожному із етапів розвитку соціальної роботи як науки та практичної діяльності потребує розробки і впровадження відповідних соціально-економічних умов. До вирішення означених проблем спонукає гуманістична ідеологія соціальної роботи, яка потребує ставлення суспільства до людини як до вищої цінності, розуміння її долі і смислу її життя.

Саме цей фактор формує надзвичайно високий попит на спеціалістів, котрі вмюють професійно оцінити проблеми і допомогти людям їх вирішувати, а також на науковців і політиків, здатних діагностувати і прогнозувати соціальний розвиток суспільства, формувати ефективну соціальну політику України. Пошук найбільш оптимальних шляхів здійснення цієї роботи є перспективним для подальшого наукового пошуку.

Список використаних джерел:

1. Ананьев Б. Г. Человек как предмет познания. Ленинград: ЛГУ, 1986. 338 с.
2. Бернер Г., Юнссон Л. Теория социально-психологической работы (пер. со швед.). Москва, 1992. 341 с.
3. Буева Л. П. Человек: деятельность и общение. Москва: Мысль, 1978. 216 с.
4. Про соціальну роботу: Закон України від 29 листопада 2005 року № 4210. URL: <http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb>
5. Історія, теорія і практика соціальної роботи в Україні: навч. посіб. / упоряд.: С. Я. Харченко. Луганськ: Альма-матер, 2005. 407 с.
6. Каган М. С. Человеческая деятельность: опыт системного анализа. Москва: Политиздат, 1974. 328 с.
7. Каплан Г. А. Соціальна діяльність: сутність, види, форми: навч. посібник. Харків: Прапор, 1998. 59 с.
8. Карпенко О. Г. Вступ до спеціальності: навч. пос. Видавничий Дім «Слово», 2011. 253 с.
9. Карпенко О. Г. Об'єкт, предмет та методи соціальної роботи: системний підхід. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2010. Серія 11. Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління. С. 99–107. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3921/Karpenko.pdf?sequence=1>
10. Карпенко О. Г. Мотивація в структурі діяльності соціального працівника. *Соціальна робота в Україні: теорія і практика*. 2011. № 3–4. С. 16–22.
11. Карпенко О. Г. Професійна підготовка соціальних працівників в умовах університетської освіти: науково-методичний та організаційно-технологічний аспекти: монографія. Київ: Коло; Дрогобич, 2007. 374 с.
12. Карпенко О. Г. Теоретико-методологічні підходи професійної готовності фахівців до соціальної роботи. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 11. 2006. С. 47–54.
13. Карпенко О. Г. Теорія і практика професійного становлення соціального працівника: навч. пос. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2014. 192 с.
14. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность. Москва: МГУ, 1975. 304 с.
15. Мигович І. І., Жмир В. Ф. Теоретичні засади соціальної роботи: навч. посіб. Ужгород: Говерла, 2007. 410 с.
16. Петько Л. В. Психолого-педагогічна сутність соціально-комунікативної активності особистості. *Педагогіка вищої та середньої школи: зб.наук. праць; гол. ред. В. К. Буряк*. Кривий Ріг: КДПУ, 2006. Вип. 15. С. 315–328.
17. ПРОФЕСОР АЛЛА ЙОСИПІВНА КАПСЬКА: біобібліографічний показчик / упоряд. бібліогр. показчика Н. І. Тарасова; ред. Л. В. Савенкова; Міністерство освіти і науки України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Київ: Вид-во НПУ імені

- М. П. Драгоманова, 2009. 122 с. Серія «Вчені НПУ імені М. П. Драгоманова». URL: <http://biography.nbuiv.gov.ua/data/data/bibliogr/2605.pdf>.
18. Соціальна педагогіка. 5-те вид, перероб. та доп. Підручник./ За ред. Капської А. Й. К.: Центр учбової літератури, 2011. 488 с. URL: <https://studfile.net/preview/5462857/pdf>
 19. Рамзей Р. Социальная работа: наука – профессия. К развитию концепции. *Социальная педагогика и соц. работа за рубежом: теория и практика*. 1991. Вып. 1. С. 13–18.
 20. Karpenko O. G. Professional functions of social workers as a part of professional competence. *Perspective directions of scientific researches*. 2016. Pp. 292–294.
 21. Pet'ko L. V. Preparing higher school graduates in foreshortening of leader competencies for 2020. *Topical questions of contemporary science*. 2017. Pp. 467–472.
 22. Pet'ko L. V. The studying of the manipulation with the students and formation of professionally oriented foreign language teaching environment in conditions of university. *Economics, Management, Law: socio-economic aspects of development*. 2016. Volume 2. Pp. 250–254.

References:

1. Ananov, B. G. (1986). *Chelovek kak predmet poznaniia* [Man as an object of knowledge]. Leningad: LGU [in Russian].
2. Berner, G., & Iunsson, L. (1992). *Teoriia sotsialno-psikhologicheskoi raboty* [Theory of socio-psychological work]. Moskva [in Russian].
3. Bueva, L. P. (1978). *Chelovek: deiatelnost i obshchenie* [Man: activity and communication]. Moskva: Mysl [in Russian].
4. Law of Ukraine On social work dated November 29, 2005 No. 4210. (2005, November 29). Retrieved from <http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb> [in Ukrainian].
5. Kharchenko, S. Ya. (2005). *Istoriia, teoriia i praktyka sotsialnoi roboty v Ukraini* [History, theory and practice of social work in Ukraine]. Luhansk: Alma-mater [in Ukrainian].
6. Kagan, M. S. (1974). *Chelovecheckaia deiatelnost: opyt sistemnogo analiza* [Human activity: the experience of system analysis]. Moskva: Politizdat [in Russian].
7. Kaplan, H. A. (1998). *Sotsialna diialnist: sutnist, vydy, formy* [Social activity: essence, types and forms]. Kharkiv: Prapor [in Ukrainian].
8. Karpenko, O. H. (2011). *Vstup do spetsialnosti* [Introduction to specialty]. Vydavnychi Dim «Slovo» [in Ukrainian].
9. Karpenko, O. H. (2010). Obiekt, predmet ta metody sotsialnoi roboty: systemnyi pidkhid [Object, subject and methods of social work: a systematic approach]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriia Sotsiologhiia. Sotsialna robota. Sotsialna pedahohika. Upravlinnia*, 11, 99–107. Retrieved from <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3921/Karpenko.pdf?sequence=1> [in Ukrainian].
10. Karpenko, O. H. (2011). Motyvatsiia v strukturii diialnosti sotsialnoho pratsivnyka [Motivation in the activity structure of a social worker]. *Sotsialna robota v Ukraini: teoriia i praktyka*, 3–4, 16–22 [in Ukrainian].
11. Karpenko, O. H. (2007). *Profesiina pidhotovka sotsialnykh pratsivnykiv v umovakh universytetskoii osvity: naukovo-metodychnyi ta orhanizatsiino-tekhnologichnyi aspekty* [Professional training of social workers in the conditions of university education: scientific-methodical and organizational-technological aspects]. Kyiv: Kolo; Drohobych [in Ukrainian].
12. Karpenko, O. H. (2006). Teoretyko-metodolohichni pidkhody profesiinnoi hotovnosti fakhivtsiv do sotsialnoi roboty [Theoretical and methodological approaches to the professional readiness of specialists for social work]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova*, 11, 47–54 [in Ukrainian].
13. Karpenko, O. H. (2014). *Teoriia i praktyka profesiinoho stanovlennia sotsialnoho pratsivnyka* [Theory and practice of professional formation of a social worker]. Kyiv: Vydavnychi Dim «Slovo» [in Ukrainian].
14. Leontev, A. N. (1975). *Deiatelnost. Soznanie. Lichnost* [Activity. Consciousness. Personality]. Moskva: MGU [in Russian].
15. Myhovykh, I. I., & Zhmyr, V. F. (2007). *Teoretychni zasady sotsialnoi roboty* [Theoretical principles of social work]. Uzhhorod: Hoverla [in Ukrainian].

16. Pet'ko, L. V. (2006). Psykholoho-pedahohichna sutnist sotsialno-komunikatyvnoi aktyvnosti osobystosti [Psychological and pedagogical essence of the social and communicative activity of the individual]. *Pedahohika vyshchoi ta serednoi shkoly*, 15, 315–328 [in Ukrainian].
17. Tarasova, N. I. (Comp.). (2009). *Profesor Alla Yosypivna Kapska: biobibliohrafichnyi pokazhchuk* [Professor Alla Yosypivna Kapska: bibliographic index]. Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova. Retrieved from <http://biography.nbu.gov.ua/data/data/bibliogr/2605.pdf> [in Ukrainian].
18. Kapska, A. (Ed.). (2011). *Sotsialna pedahohika* [Social Pedagogy]. Kyiv: Tsentр uchbovoi literatury. Retrieved from <https://studfile.net/preview/5462857/.pdf>. [in Ukrainian].
19. Ramzei, R. (1991). Sotcialnaia rabota: nauka – professiia. K razvitiuu kontseptcii [Social work: science is a profession. To the development of the concept]. *Sotcialnaia pedagogika i sotc. rabota za rubezhom: teoriia i praktika*, 1, 13–18 [in Russian].
20. Karpenko, O. G. (2016). Professional functions of social workers as a part of professional competence. *Perspective directions of scientific researches*, 292–294 [in English].
21. Pet'ko, L. V. (2017). Preparing higher school graduates in foreshortening of leader competencies for 2020. *Topical questions of contemporary science*, 467–472 [in English].
22. Pet'ko, L. V. (2016). The studying of the manipulation with the students and formation of professionally oriented foreign language teaching environment in conditions of university. *Economics, Management, Law: socio-economic aspects of development*, 2, 250–254 [in English].

Karpenko O. G.,
orcid.org/0000-0002-6715-2899

Ivzhenko I. B.,
orcid.org/0000-0003-2224-3292

THEORETICAL ASPECTS OF ORIGIN AND DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL SOCIAL WORK

The article analyzes the main components of the content of such concepts as «social work», «maintenance of social work», «structure of social work», «professional social work»; the terms of forming social work as professions are presented; the theoretical aspects of becoming and development of social work as sciences are exposed in Ukraine.

It is determined that social work can be considered as a kind of model of social assistance, which society implements in a specific historical period according to the features of the state social policy, socio-political development, and national-cultural heritage.

In the article on results the generalized analysis of pedagogical, psychological, sociological researches scientific principles of becoming of social work as professions are exposed; scientific essence of concepts is certain: «maintenance of social work», «professional activity», «development worker»; the modern level of social work is found out as science and practical activity.

Theoretical pre-conditions of becoming and development of professional social work are exposed and analysed. An aim, task, elements of processes of scientific cognition of professional social work, is considered. The socio-economic factors that contributed to the emergence and development of social work as science and professional activity are defined and shown.

The prerequisites of social work as professional activity in Ukraine and the process of its formation are highlighted. Basic modern scientific approaches of social work are analysed, the system of public welfare is described in practical activity of development workers.

Drawn conclusion, that efficiency and expediency of professional social work it is possible on condition of corresponding social and economic changes, and it in turn needs readiness from society.

Key words: social work, maintenance of social work, structure of social work, article of social work, professional activity.

Дата надходження статті: 16.12.2021 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Тернопільська В. І.